

Forum Ecclesiasticum

In Quo Jus Canonicum Universum, Librorum Ac Titulorum Ordine Per Quæstiones Et Responsa, Tam Canonistarum Veterum & Recentiorum, quàm Legistarum, in iis, quæ Utrique Juri, Canonico Et Civili Communia Sunt, Autoritate stabilita, Methodo clara & facili explanantur

Leuren, Peter

Moguntiae, 1719

Quæst. 595. Testamenta apud acta qualiter fiant.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73957](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73957)

e. n. 240 juncto. n. 243. Neque etiam repositionem illius in scrinio seu archivio Principis necessariam (quamvis in praxi ob majorem securitatem ab ea non recedendum) sed sufficere astringi testamentum in conclavi Principis cum aliis ejus literis privatis, dicit Stryckius apud Lauterb. §. 46. Oblationem verò, idem est de nuncupatione juxta sententiam communem & praxin fieri debere per ipsum testatorem, ita ut, si fiat per procuratorem, testamentum ipso jure sit nullum; idque ne pro veris supponantur testamenta aliena, tenent Besol. p. 3. conf. 130. n. 30. Vasq. de success. l. 2. tit. 17. requisit. 27. n. 83. Manz. de testam. tit. 4. n. 84. g. 1. Reulner. or. eod. p. 5. e. 19. n. 24. & plures alii apud Muller. instr. ad ff. qui testam. fac. poss. lit. n. ubi plures pro hac sententia rationes adducit. Idem affert cum Carpz. p. 3. decis. 293. an. 3. Lauterb. §. 45. quamvis hic addat, quòd ad theoriam verum esse contrarium, nimirum quòd offerri possit; & probari pluribus rationibus à Stryck. l. c. c. 8. Tabor. l. c. c. 6. n. 10. quin & ipse Lauterb. testetur, in Camera Imper. quòd ad status Imperii aliosque immediatos, dum ipsi comparere nequeunt, fieri per procuratorem ad hoc speciali mandato instructum. & quod in puncto juris præcisè non exigatur præsentia testatoris, plurimis & sufficientissimè stabilit, Muller. l. c. lit. x. quem vide.

Quæst. 595. Testamenta apud acta qualiter fiant.

RESPO. Altera testamenti publici species est, dum illud jam sine solennitate factum datur apud acta Judicii, hoc est, coram Judice ejusque autoritate firmatur; unde & testamentum judiciale dicitur: si fiat in loco judicii, sive extra illum; cum spectet ad jurisdictionem voluntariam. L. 19. c. de testam. Besol. in delib. jur. h. t. g. 7. Lauterb. §. 47. absque eo etiam, quòd necesse sit adesse Assessores aliquos, Scabinos aut Actuarium (quamvis id consultus, ut Stryck. l. c. §. 28. in fine contra Berlich. p. 1. decision. aut. decis. 85. & alios quosdam cum communione & juri conformiore Lauterb. l. c. Reiffenst. h. t. n. 246. citata L. 19. c. de testam. præcisè solum requiritur, ut fiat apud acta, qualiter fieri censeatur, si fiat, ubi Judex fungens officio Judicis adest, constatque ex praxi recepta, dum etiam in oppidis aliisque locis, ubi vix scriba præter Judicem haberi potest; quin & in ædibus privatis apud infirmum testamenta fiunt. Sed neque ad formam talis testamenti, sed solum ad probationem illius facti, requiruntur testes aliqui, imò nec hi requiruntur ad probandum testamentum factum aut oblatum ad ea apud acta, si factum coram Judice existente in communione, puta Assessorum &c. vel etiam Magistratu, consilio, penes quos est Judicium & jurisdictio; cum hujus communione membra eminenter sint testes, & ita in tali casu sufficientissimè constet de veritate Reiffenst. n. 258. cum quibus tamen qualiter subsistat, non video quòd idem n. 264. ait; nimirum, quòd si solus testator Judicem accedat, vel Judex rogatus ad testatorem ægrotum accedat, testamentum non valeat, quòd solus coram solo facit, vel eidem offert, et si prothocollo & actis inserat Judex; valeat verò, si vel duos testes etiã privatos adhibeat; cum ex inde sequatur, adhibitionem testium esse de substantia & valore testamenti, cum sola præsentia & conscientia Judicis sufficiat ad omnem falsi suspicionem removendam. citl. 19. & ea, quæ publicè & judicialiter fiunt, nullorum testium egent præsentia juxta L. 31. c. de donat. ita Lauterb. l. c. §. 49. intelligendo hic nomine Judicis etiam Magistratum municipale, jurisdictione civilem ordinariam non restrictam habentem. Lauterb. §. 50. & quemcumque alium Judicem juxta citl. 19. sive major

is sit sive minor; sive proprius, sive alienus; sive competens, sive non competens. Stryck. l. c. §. 43. & seq. Lauterb. l. c. Reiffenst. n. 248. & seq. cum insinuatione testamenti sit voluntaria jurisdictionis, quin & præterea sufficere, ut offeratur alicui à regimine seu Magistratu aliusve Judicibus ad hoc deputato in quounque loco, tenent Berlich. p. 3. concl. 4. n. 10. & seq. Carpz. p. 3. conf. 3. definit. 16. Reiffenst. h. t. n. 250. & seq. & alii passim, fufficit autem duos ex communione jurisdictionem habente deputari, ut Berlich. l. c. n. 17. Carpz. p. 3. c. 3. def. 17. cum communi; vel unum ut Reiffenst. h. t. n. 160. cum persona alia publica, puta Notario vel Actuario publico. ita tamen, ut uni illi solum tanquã membro communione delegetur jurisdictione; persona verò illa publica præcisè adjungatur, ut absque suspitione fraudis delegatus ille mereatur fidem. Idem est, si unus solus. v. g. Cancellarius, Consiliarius, Consul, deputaretur seu mitteretur ad excipiendum vel recipiendum testamentum, adjungatis illi duobus testibus privatis. Reiffenst. n. 260. & 161. Idem dicens n. 262. de Judice solo sine communione exercente jurisdictionem, dum is non habens se cum ullam personam publicam suscipit oblatum, vel exhibet coram se nuncupatum testamentum, adhibitis solum duobus aliis testibus, eò quòd hos adhiberi necesse sit ex eo solum capite, quòd Judex solus non faciat fidem à se recepti vel excepti testamenti. Idem n. 265. juncto n. 266. contra Carpz. & alios non improbabiler dicens, quòd si Magistratus vel Judex in communione consistens, nullum ex communione, sed Secretariu vel Actuarium, aut etiam scribam suam, imò & aliam personam privatam delegaret ad excipiendum vel recipiendum nomine Magistratus vel etiam nomine suo, si absque communione jurisdictionem exercens assumptis duobus testibus solum ad fidem desuper faciendam, valere testamentum; eò quòd licet sit extra spheram activitatis actuarii alteriusve personæ privatæ quã talis, non tamen sit extra spheram eorundem illos hoc munus exercere quã delegatos nomine & autoritate Magistratus aut Judicis; cum certum videatur, hoc etiam munus à Judice ordinario delegari posse cuiusque, qui à natura, consuetudine aut legibus ab eo non prohibetur. Requiritur etiam ad valorem testamenti facti extra locum Judicii coram Judice aut deputato ab illo, ut Judex sit prius ad hoc requisitus seu rogatus, ita ut, si fiat coram Judice ad hoc non rogato, sed fortè ex alia causa præterente, non valeat, nisi ibidem etiam requiratur, & ut autoritate Judicii adesse velit, imploretur. Reiffenst. n. 255. citato Berlich. ubi ante. n. 17. Requiritur tamen ad validam hanc insinuationem ad acta præsentia ipsius testatoris, quæ per nuncium deferentem literas à testatore vel procuratorem, etiam cum speciali mandato suppleri nequit, ut tenent Berlich. p. 3. concl. 4. n. 31. Carpz. p. 3. c. 3. def. 23. Stru. instr. qui testam. fac. poss. tit. 9. lit. n. Muller. ibid. Lauterb. ad ff. eod. §. 48. Arg. L. 7. §. 12. c. de testam. & ita consultus esse, ut testator ipsemet in persona coram Judice appareat, aut, si non potest, vel ex certa causa nolit, roget Judicem, ut ad se veniat, vel loco sui deputet aliquem, eique personaliter testamentum tradat, vel illud coram illo ejus deputato faciat ad omne periculum fraudis & litium occasionem evitandam, ait Reiffenst. h. t. n. 273. quamvis n. 270. cum Fulgos. ad l. omnium c. h. t. n. 20. & Alex. ibid. n. 35. dicat, oppositum, nimirum tale testamentum mediante nuncio vel procuratore rectè dici factum ad acta & valere, de jure loquendo, esse omnino probabile; valere tamen tale testamentum oblatum per nuncium aliumve à tempore, quò testator convalescens coram Judice declarat, contineri in illo voluntatem suam ultimam, et si ab initio non valuisset, ait Muller. l. c. lit. 9. de cetero, ut Lauterb. l. c. Carpz. J. P. p. 3. c. 3. def. 27. & alii passim, unã cum testatore adhiberi potest Advocatus, qui voluntatem hanc manifestet & declaret, modò testator præsens affirmit, hanc esse voluntatem suam ultimam. Potest autem testator hanc voluntatem suam coram Judice tam literis quàm verbis exponere; idque vel impli-

citè per relationem ad obſignatam ſcripturam Judici oblatam dicendo, in ea contineri ſuam voluntatem ultimam, abſque eo, quod opus ſit ejusdem ſcripturæ prælectione, niſi fortè teſtator ſit rudis, neque ſcribere, neque legere ſciens. Muller. l. c. lit. u. quem vide. Lauterb. §. 51. cum Carpz. vel explicite nuncupando hæredem, manifeſtandoque legata aliaque voluntatis ſuæ capita, & ſimul potendo, ut hæc ſua voluntas actis publicis inferatur, ut Idem cum Mevio. Ac demum Judice interrogante, an hæc ſit libera ejus voluntas, poſt reſponſum affirmativum, ſi ea in ſcripturam ab Actuario redacta, eandem in præſentia omnium obſignante; quamvis ea interrogatio aut etiam conſignatio non ſit ſolemnitas eſſentialis, & teſtamentum non vitiet eorum omiſſio; cum ſpectent ad officium Judicis & Actuarii, quorum negligentia teſtatori nocere non debet. Poſt quæ omnia, ſi petatur, ſolet ſolum per modum teſtimonii ritè factæ inſinuationis dari recognitio, vel à tergo oblata ſcripturæ annotatio fieri, ſicut dictum de teſtamento coram principe factò.

Quæſt. 596. An & quæ ſit obligatio condendi teſtamenti.

R Esp. Tametiſi regulariter loquendo nulla ſit obligatio condendi teſtamentum; ſed poſſit quis in teſtato decedere; ut ii ſuccedant, quibus jus in bonis & juribus defuncti, etiam citra hujus voluntatem competit; eſt tamen quandoque per accidens in certis caſibus ejus condendi obligatio; & quidem gravis, dum v. g. ad exonerandam conſcientiam declarandaque debita, quibus aliter non ita certò, vel ſine ſumptibus ac moleſtia creditorum fiet ſatis; vel etiam ad evitandas lites, ſcandala aliaque, quæ in in dæmnum tertii vergunt, neceſſarium eſt teſtamentum vel etiam ad vitandum, ne hæreditas deveniat ad hæredem ab in teſtato, quem ea abuſurum cum ſuo vel aliorum præjudicio, prævidet teſtator. Ita de Lugo. de j. & j. Tom. 2. d. 24. n. 22.

Quæſt. 497. An teſtamentum carens ſolemnitate aliqua à Jure Civili vel Canonico requiſita ſit ipſo iure nullum tam pro foro interno quam externo.

R Esp. Solemnitates hæc à Jure civili vel canonico requiſitæ, adeo ad ſubſtantiam & valorem teſtamenti ſunt neceſſariæ, utſi vel una deſit, teſtamentum quò ad inſtitutionem hæredis (quid verò ſit quò ad legata & fidei commiſſa facta in tali teſtamento imperfectò, dicetur infra) in foro externo ſit nullum ipſo iure, & ad petitionem partis pro tali declarari debeat, etſi aliunde conſtaret de voluntate teſtatoris Arg. L. 9. 12. & 21. c. de teſtam. & ita tenent de communi Legiſtarum Covar. in c. 10. h. r. à n. 14. Bartol. in L. nemo poteſt. ff. de Legat. 1. Jafon. ibid. n. 17. Clarus L. 3. §. teſtamentum. q. 89. Reiffenſt. h. t. n. 75. Pirh. n. 10. idem ſignatè dicens de ſolemnitate requiſita à Jure Canonico. Unde etiam nec Princeps in tali teſtamento ſcriptus hæres hæreditatem vindicare poterit. Lauterb. in ff. qui teſtam. fac. poſſ. §. 77. citans L. 3. c. de teſtam. & §. ſin. Inſt. quib. mod. teſtam. infeſt. Sed neque ex tali teſtamento hæredi ſcripto naturaliter deberetur hæreditas, unde non poterit ad eam conſequendam intentare actionem aliquam, aut etiam, ſi eam poſſideat, eandem retinere ope alicujus exceptionis, ſi hæredes ab in teſtato eam perant, ſed tenetur eam omnino reſtituere ita Clar. l. c. q. 90. n. 5. cum Jafon. in cit. L.

nemo poteſt. n. 75. dicente communem. & quamvis Clar. n. 6. addat, hæredem ſcriptum poſſe hæreditatem retinere, & eſſe in conſcientia tutum, ſi non moleſtetur deſuper ab hæredibus ab in teſtato ſecundum Capyc. decr. 89. n. 3. Ripa in cu. l. nemo poteſt. n. 99. qui dicunt eſſe committentem; id tamen ait, ſibi nunquam placuiſſe, & ſe non videre, quo iure eam poſſit retinere, ſi illi nequidem naturaliter debita, præcipuè, ſi eſſet in mala fide ſciens, nimirum nullitatem teſtamenti. Unde jam etiam rectè inferit, quòd ſi hæreditas hæredi ſcripto in tali teſtamento ne quidem naturaliter debeatur, eamque fortè poſſeſſam in conſcientia teneatur reſtituere, teſtamentum tale etiam quo ad forum internum eſſe nullum; ſed de hoc. quæſt. ſeq.

2. Nihilominus limitatur reſponſio, ut tale teſtamentum deſtitutum ſolemnitate aliàs ad ſui ſubſtantiam requiſita, ſeu de cæterò non privilegium valeat etiam in foro externo quò ad inſtitutionem hæredis, ſi is, qui aliàs ab in teſtato ſuccedit, ipſe audivit & fateatur totam teſtatoris voluntatem, ut probabiliter Reiffenſt. h. t. n. 83. citans Molin. de j. & j. Tom. 2. d. 81. n. 17. Arg. L. ſin. c. h. t. & l. ſin. c. de fidei commiſſ. dum vi illarum legum præſcribitur & inducitur ſolemnitas conſiſtens in adhibitione teſtium eo præciſè ſine, ut fraus evitetur, habeatur ſecuritas veritatis de voluntate teſtatoris, jam verò ea fraus ſufficienter evitetur, veritasque magis habeatur per confeſſionem propriam adverſarii; cum hæc propria confeſſio ſit omnium optima & pleniffima probatio, vel potiùs relevatio omnis probationis; adeoque hæc ſolemnitas ſe non extendat ad teſtamenta per hæredem ab in teſtato confeſſata. vide hæc fuſius deducta per Reiffenſt. à n. 85. Niſi tamen his obſtet, quòd dictum in reſponſione; eſt aliunde conſtet de voluntate teſtatoris; quamvis dici poſſit id ſe non extendere ab in teſtato. Quòd ſi tamen hæres hic neget ſe intellexiſſe, & præſentem audiviſſe voluntatem teſtatoris, poteſt ei deferri juramentum, quòd non audiverit teſtatoris voluntatem Arg. §. ſin. Inſt. de fidei commiſſ.

Quæſt. 598. An igitur ſolemnitates requiſitæ Jure civili neceſſariæ ſint ad valorem teſtamenti etiam quo ad forum internum.

R Esp. Primò: ſolemnitates Jure civili requiſitæ non eſſe neceſſarias ad valorem teſtamenti pro foro interno; ſed illud, etſi invalidum pro foro externo, valere pro foro interno, tam quò ad inſtitutionem hæredis, quam quò ad legata & fidei commiſſa, etſi careat una vel pluribus hujusmodi ſolemnitatibus, modò ſufficienter conſtet de voluntate teſtatoris (abſtrahendo, an de hac conſtet ex perceptione & confeſſione hæredis ab in teſtato ſuccedentis, ſive aliunde) & quòd hinc manifeſtè ſequitur, hæredem ſcriptum & inſtitutum in eo tutà conſcientià accipere (etiam, ſi aliter fieri non poteſt, per occultam compensationem) & retinere poſſe hæreditatem, & hæredem ab in teſtato non poſſe ſine peccato impugnare tale teſtamentum, tenerique reſtituere illam, etſi in foro externo cauſam eviciſſet, docent Abb. in c. cum eſſet. h. t. & Fagn. ibid. Molin. cit. de 81. Leſſ. de j. & j. l. 2. c. 19. dn. 3. Jafon. in l. 10. c. de jur. & fact. ignor. Clar. l. c. q. 90. & alii, quos refert Reiffenſt. h. t. n. 92. quam ſententiam planè certam videri ait Reiffenſt. n. 122. dum conſtat de voluntate teſtatoris ex eo, quòd hæres ab in teſtato aliàs ſuccellurus ipſemet hanc voluntatem percepit, & de ea fateatur ob clara jura, puta L. 16.